

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto \$7.00
Za inozemstvo celo leto \$7.00

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876 Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: CORTLANDT 2876
NO. 52. — ŠTEV. 52. NEW YORK, THURSDAY, MARCH 4, 1926. — ČETRTEK, MARCA 1926. VOLUME XXXIV. — LETNIK XXXIV.

DIVJANJE KAPITALISTIČNIH HLAPECV V PASSAICU

Policija v Passaicu je s plinskimi bombami in požarno brambo nascočila tekstilne stavkarje. — Policijski načelnik je vrgel tri bombe. — Člani požarne brambe so obrnili šest curkov na množico tisoč ljudi v bližini predilnice. — Nameravana parada otrok.

Plinske bombe, ki povzročajo solze in mogočne curke iz šestih hidrantov je porabila včeraj policija v Passaicu, N. J., da razprši množico tisoč ali več tekstilnih stavkarjev v bližini naprav Botany Worsted Mills.

Velike ljudske množice so se zbrale na treh vogalih pri President Street in Dayton Ave., po sestanku, ki se je vršil v dvorani en blok vstran. Ko je ljudska množica vedno bolj naraščala, je postala policija nervozna. Ko pa so pričeli ljudje kričati, je dospela nervoznost policije do viška. Na lice mesta je dospel policijski načelnik Zober, ki je pozval ljudsko množico, naj se razprši. Ker se niso ljudje takoj pokorili, je skočil Zober k požarnemu aparatu na vogalu ter oddal dva alarma. Nato se je vrnil na sredo ceste ter zopet ukazal svojim ljudem, naj prodro naprej. Ob istem času pa je potegnil iz dnevnega žepa kroglo iz svetle kovine.

Trenutek je držal krogljo nad glavo. Nato pa jo je vrgel proti ljudski množici. Trenutek pozneje so se dvignili oblaki zelenkasto-sivega dima. Vržena je bila druga in tretja bomba, a veter je odnesel plin proti predilnici, proč od stavkarjev. Le malo ljudi v prvi vrsti se je umaknilo.

Ob tem času pa je prišel policiji na pomoč bolj mogočen zaveznik. Pet kompanij požarne brambe je razvilo svoje cevi, jih spojilo s hidranti ter pričelo brizgati vodo med množico.

Moški, ženske in otroci so se umaknili, izprva počasi, a nato hitro po Dayton Ave. Par žensk in otrok je padlo na spolzkem tlaku.

Demonstracije pri Botany predilnici so sledile rednemu dnevnemu sestanku v Neubauer dvorani. Dva tisoč moških, žena in dekle je poslušalo dve uri Alberta Weisborda, načelnika United Front komiteja, vodčega stavko. Weissbord je obsojal občinske in policijske uradnike radi njih stališča napram stavkarjem ter trdil, da imajo delavci pravico postavljati pikete.

Weisborda ni bilo med stavkarji, katere je nascočila policija in to je napotilo policijskega načelnika Zoberja k izjav, da je bojzljivec. Pozneje je izdal organizator ugotovilo, v katerem je napadel policijo in občinske uradnike ter obljubil paradno otrok in dojenčkov.

Ves ta kraval pa očitno ni pospešil konca stavke. Polkovnik Charles Johnson, podpredsednik Botany Worsted Mills, je rekel, da se ne bodo lastniki predilnic pod nobenim pogojem pogajali z United Front komitejem. Nadalje je rekel, da bi se delodajalci radi pogajali z delavci, če bi bil organizirani v uniji ameriške delavske federacije.

Polkovnik Johnson je rekel, da je povišanje plač kot ga zahtevajo stavkarji sploh nemogoče. Iz- za uveljavljanja zadnjega skrcenja plač je American Woolen Company objavila znižane cene svogem proizvodom in ne more plačevati delavcem višjih plač, če hočejo predilnice obratovati.

Miss Justina Wise, dva in dvajset let stara hčerka rabinca Stephena Wise, ki je govorila na raznih sestankih stavkarjev, je ponovila svoje obdolitve, da drže delodajalci delavce v suženjstvu potom obširnega špijonskega sistema, da so slabo plačani in zaničevani kot "tolpa inozemcev". Njih stvar, — je rekla Miss Wise, — je stvar vsakega pravično mislečega človeka v Ameriki.

Značilno glascvanje v Nemčiji.

BERLIN, Nemčija, 3. marca. — Danes se bo vršilo po vsej Nemčiji splošno glasovanje, če naj vlada bivšim cesarskim in kraljevskim princem zapleni premoženje.

Nov kazenski zakonik v Turčiji.

ANGORA, Turčija, 3. marca. — Narodna skupščina je sprejela danes nov kazenski zakonik, ki je sestavljen po vzoru italijanskega zakonika.

Spor med Mehiko in Združ. državami.

Vsa znamenja kažejo, da se bliža zopet konec spora med Mehiko in Združenimi državami glede mehiških zemljiškir postav, ki so baje škodljive ameriškim interesom.

WASHINGTON, D. C., 3. marca. Dolga trajajoči spor med vlada- ma v Washingtonu in Mexico City glede sprejema novih zemljiških in petrolejskih postav v Mehiki, o katerih se glasi, da so škodljive ameriškim interesom v oni deželi, se je navidezno približal včeraj zvečer konečni zadovoljivi uravnavi.

Predsed. Collidge je baje prepričan, da ne upravičujejo konfiskatorične točke nobenega resnejšega vznemirjenja, nasprotno pa je uverjen, da bodo uravnane diference med obema vlada- ma.

Po konferenci s tajnikom Kelloggom v državnem departamentu je rekel Manuel Pellez, mehiški poslanik, da bo kontroverza hitro končana.

Imel sem danes popoldne skrajno prijetno konferenco s tajnikom, — je rekel. — Prepričan sem, da bo trajalo le malo časa, ko bo vprašanje zaključeno na zadovoljiv način.

Ugotovilo državnega depart- menta se glasi:

— Državni tajnik je izjavil, da je izročil danes mehiškemu poslaniku kopijo poslanice, naslovljene na zunanjega ministra v Mexico City, v odgovor na zadnjo poslanico mehiškega zunanjega ministra z dne 12. februarja.

Izbruh rifske kampanje.

RABAT, Maroko, 3. marca. — Rifei, ki so že pred enim tednom napadli Francozom prijazna plemena, ogrožajo sedaj francosko fronto v okolici gore Taa. Dva velika oddelka, ki sta prodrla z obronkov gora, se nameravata utaboriti v Sahel dolini.

FES, Maroko, 3. marca. — Številne vasi domačinov v okolici Taunat, ki drže s Francozi, so bile napadene od rifskih plemen.

Večje sile, pod poveljstvom Kaleda, sina Raisulija, pripravljajo naskok na špansko postojanko pri Tetuanu.

PARIZ, Francija, 3. marca. — Rifska plemena so pričela danes z operacijo, koje namen je polastiti se kontrole nad Sahel dolino. Francoski proizvedovalni oddelki so bili prisiljeni umakniti se pred ponovnimi napadi Rifeev.

Tukaj trdijo, da je Abdel Krim obenem z novo ofenzivo tudi namignil, da je pripravljen pogajati se glede mira.

Zastopstvo Francije pri Ligi.

PARIZ, Francija, 3. marca. — V soboto so odpotovali v Ženevo ministrski predsednik Briand, Loucheur in Bonecour, ki bodo zastopali Francijo na zborovanju Lige.

BUDIMPEŠTA, Madžarsko, 3. marca. — Danes je odpotoval proti Ženevi ministrski predsednik grof Bethlen.

Vlak skočil s tira.

ALTOONA, 3. marca. — Osebnih vlak pensilvanske železnice je skočil v tukajnji bližini s tira. Dve osebi sta bili na mestu mrtvi, več pa ranjenih. Kaj je povzročilo nesrečo, se ni moglo dognati.

Državni pravdnik za pivo in vino.

Zvezni okrajni pravdnik Buckner se je odkrito zavzel za pivo in vino. Pred ekonomskim klubom je imel značilen govor. — Prohibicija z nezadostnimi sredstvi ni izvedljiva, — je rekel.

Že prej se je večkrat namigavalo, da ne pride zvezni vladi niti na misel, da bi se lotila resnično drastične izvedbe narodne prohibicije, ker je ta izvedba iz raznih razlogov nemogoča. Sedaj je postal newyorški zvezni okrajni pravdnik še bolj določen v svojih izjavah. V torek zvečer je pred 1200 gosti na banketu ekonomskega kluba v hotelu Astor izjavil, da bi bilo dovoljenje vin in piva poskus, katerega bi se izplačalo vprizoriti.

V svojem glavnem govoru je rekel Buckner naslednje:

— Stvar postaja vedno slabša, kajti dovolitve za izvedenje prohibicije so smešno nizke. Izvedenje ne bo z majhnimi zneski nikdar mogoče. Če bi hoteli prohibicijsko postavo izvesti, bi morali sodniško postopanje tako izpremeniti, da bi porotne procese popolnoma izločili. Nadalje bi bilo treba dovoliti le za New York vsako leto petnajst milijonov dolarjev in to bi bilo pet milijonov več kot je dovoljenih za izvedenje prohibicije po vsej deželi.

Ordrebe glede zapiranja prostorov, ki kršijo prohibicijo so se izkazale kot neuspešne. Ponudba prepovedanih žganih pijač na trgih se ravna po povpraševanju; ustvarjanje prohibicijske postav brez dovoljenih sredstev, je le prispevalo k povečanju zločinstva.

Buckner je rekel nadalje, da ne ve, če ima narodna prohibicija kaj opravka s plošnim zaničevanjem postav. Prepričan pa je, da je prohibicija ustvarila gotov razred nepostavnosti, v kolikor pride v poštev njegovo poznavanje New Yorka. Čul je, da se na sličan način pritožujejo tudi druga velika mesta.

— Govorim o zločinih, kršilec postav po poklicu na eni strani ter o razkroju značajna uslužbenecv posameznih držav in občin na drugi strani, torej o stanju, katero je treba pripisovati le okoliščini, da uveljavljamo postav, katerih nato ne izvedemo.

— Mož, ki je dalj časa kršil prohibicijsko postavo na debelo, mi je pripovedoval, da je do svoje aretacije užival varstvo, ker je plačeval na tisoče dolarjev zločinskih tolpam. Pred štirimi dnevi mi je pripovedoval neki ugleden mešanec, da se nahajajo v njegovi neposredni okolici zločinci obeh spolov in najnižje vrste. On ne more še nadalje ostati v svojem stanovanju radi nevarnosti. Rajše pa bi zapustil svoj dom kot pa naznanil lokal, kajti ne bil bi več varn svojega življenja, če bi lastniki lokala izvedeli, da jih je zatožil. V tem lokalni se pogosto zbirajo prejšnji kaznjenci.

Najbolj značilni odstavek v Bucknerjevem govoru se je glasil:

— Ker ne pričakujem od narodne vlade, da bi kdaj ustvarila sodišča, ki bi mogla izvesti prohibicijo, moram le svetovati, naj se ljudje obrnejo na državno zakonodajo, da izda slednja prohibicijske postav, dokler ne bo na voljških mogoče razveljaviti prohibicijsko postavo ali pa jo omiliti, če se jim zdi to primerno.

Jasni nazori kanclerja Luthra.

Nemški državni kancler Luther je imel v Hamburgu jako značilen govor. — Stališče Nemčije glede pripusta drugih držav v Ligo. — Odbornenje locarnske pogodbe.

LONDON, Anglija, 3. marca. — Najnovejši razvoji z ozirom na Ligo narodov, kažejo, da bo dobila le Nemčija začasno trajen sedež v svetu Lige in da bodo predložene na zborovanju Lige v septembru zahteve Poljske, Španske in Brazilije.

Nemški kancler Luther je imel v Hamburgu govor, v katerem je rekel, da bi ne bilo v soglasju z visokimi ideali Nemčije če bi ustroj Lige pri vstopu Nemčije izpremenili s pripustom novineev. Inozemstvo se mora prilagoditi tem nazorom, predno bodo nemški delegatje odpotovali v Ženevo.

V debati glede locarnskega dogovora, katerega je francoska zbornica včeraj zvečer odobrila s 413 glasovi proti 71, je izjavil ministrski predsednik Briand, da je za razširjenje sveta Lige potom pripusta Poljske. Briand je rekel:

— Celo z nemškega stališča bi se zavzel za Poljsko, kajti med Nemčijo in Poljsko je dosti visejih vprašanj, ki bodo prišla pred svet Lige. Locarno pogodbe pomenjajo, da je mogoče taka vprašanja uravnati mirnim potom. Raditega je članstvo Poljske v svetu prav tako važno kot ono Nemčije.

Oba Roosevelta sta se vrnila.

S parnikom "Berengaria" sta se vrnila včeraj v New York Theodore in Kermit Roosevelt po skoro leto dni trajajoči odsotnosti in sicer ig lovske ekspedicije v centralno Azijo. V njih spremstvu sta se nahajali ženi obeh, s katerima sta se sestala v Indiji.

Ekspedicija, ki je bila vprizorjena v interesu Field muzeja v Chicagu, je bila skrajno uspešna, ker se je posrečilo ustreliti par eksemplarjev ovce Marka Pola, od katere izvira domača ovca.

Nadaljna zatiranja v južni Tirolski.

DUNAJ, Avstrija, 3. marca. — Neue Freie Presse poroča o novih odredbah Italijanov proti nemškemu prebivalstvu južne Tirolske.

Poročila javljajo, da je bilo štiri- deset nemških zdravnikov odpuščenih iz nemškega društva za bolniško blagajno in da se je na njih mesta postavilo pet fašistovskih zdravnikov. Italijanski prefekt je uporabil sklade blagajne za strankarske fašistovske namene. Neki nemški medicinski list je bil zatrt in 160 nemških zdravnikov je bilo prisiljenih stopiti v fašistovski sindikat.

Med prebivalstvom vlada veliko razburjenje.

Medvedje strašijo.

MEDDLETOWN, N. Y., 3. marca. — Velik črn medved s par mladici je napolnil s strahom prebivalce v okolici Montgomery, par milj od tukajšnjega kraja. Medvede so videli na deželni cesti in vsi poskusi, da jih ujamemo, so se dosedaj izjalovili.

ZMAGA AUSTEN CHAMBERLAINA

Zunanji minister Chamberlain je izvojeval zmago v debati glede Lige. — V Ženevo bo šel brez javnih navodil glede omejitve članstva. — Kabinetna kriza je bila preprečena. — London za odgoditev novih članov do jeseni.

LONDON, Anglija, 3. marca. — Diplomatični krogi v Londonu so bili včeraj zvečer prepričani, da je zmagal zunanji minister, Sir Austen Chamberlain v svojem boju glede povedanja sveta Lige narodov. V soboto bo odšel v Ženevo brez objavljenih navodil, naj glasuje proti pripustu kateregakoli drugega naroda razven Nemčije k stalnemu sedežu v svetu Lige. Nobenega dvoma pa ne more biti, da bo imela po jutrnem kabinetnem sestanku angleška delegacija natančna in definitivna privatna navodila glede akcije, katero naj vprizori.

Soglasno z informacijami, ki so bile včeraj na razpologo, se bodo Angleži zanašali na Švedsko in Belgijo ter mogoče tudi na Japonsko, da blokirajo takojšnjo akcijo glede zahteve Poljske za trajni sedež v svetu. Chamberlain bo predlagal, naj se imenuje posebni komitej, ki naj bi preiskal zahteve Španske, Poljske in Brazilije glede trajnih sedežev v Ligi, nakar naj bi poročal vprizoriti akcijo na septembrskem sestanku Lige.

Zaenkrat ni še gotovo, če bodo Francozi v to privolili. Oficijelni angleški krogi nočejo pripisovati posebne važnosti zadnjemu govoru ministrskega predsednika Brianda. Poudarjajo, da se je pečal Briand z eventualnostmi, ki pa ni treba, da bi se pojavile ter upajo, da bo mogoče doseči sprejemljiv kompromis.

Avdijenca Sir Chamberlaina pri kralju je vzbudila največjo pozornost. Domneva se, da bo storil kralj odločilen korak, da reši sedanjo zmedo glede Lige.

Medtem pa je postalo jasno, da namerava angleška delavska stranka proklamirati svojo odločno opozicijo proti trajnemu pripustu kateregakoli naroda v Ligo narodov, z izjemo Nemčije.

ZENEVO, Švica, 3. marca. — Španska bo umaknila svojo zahtevo za trajni sedež v svetu Lige na rodov ter na ta način ohromila kompanjo Brazilije. Chamberlain, Briand, Skrzynski in Wuinones pa bodo pozvali dr. Luthra in zunanjega ministra Stresemanna v interesu duha locarnske pogodbe, naj privolita, da bo imela Holandska začasni sedež do septembra.

To je kompromisni program, ki bo predložen, ko se bodo v nedeljo zbrali delegatje. Edino oviro predstavlja baje švedski zunanji minister Uden, katerega bo najbrž težko pridobiti za kompromis.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$18.70 2000 Din. — \$37.20 5000 Din. — \$92.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštino in druge stroške.

Raspisila na sadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 9.10 500 lir \$21.75
300 lir \$13.35 1000 lir \$42.50

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštino in druge stroške.

Raspisila na sadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljkatve, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjem in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVEŠUJEMO V NAJKAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.—

Denar nam je poslani najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telefons: Cortlandt 4687

Rojaki, naročajte se na "Glas Naroda", največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

